

Onsdag, d. 10. nov. 2021

Whistleblowerloven

v/

chefkonsulent Maria Carlsson

JUSTITSMINISTERIET

Baggrund

- Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2019/1937 af 23. oktober 2019 om beskyttelse af personer, der indberetter overtrædelser af EU-retten (Whistleblowerdirektivet)
- Lov nr. 1436/2021 om beskyttelse af whistleblowere
 - Vedtaget den 24. juni 2021.
 - Træder i kraft den 17. december 2021.
- Bekendtgørelse om krav til eksterne whistleblowerordninger
- Kommende vejledninger om whistleblowerordninger

**Hvilke arbejdspladser skal have en
whistleblowerordning?**

JUSTITSMINISTERIET

Hvilke arbejdspladser skal have en whistleblowerordning?

- Arbejdspladser, der *skal* etablere en whistleblowerordning:
 - Offentlige og private arbejdspladser med 50 eller flere ansatte, jf. § 9, stk. 1.
 - Udskudt implementeringsfrist: Private arbejdspladser med 50-250 ansatte senest d. 17. december 2023, jf. § 31, stk. 2.

Offentlig eller privat arbejdsplads?

- Offentlige arbejdspladser:
 - Juridiske enheder omfattet af forvaltningslovens § 1, stk. 1 og 2.
 - Forvaltningsmyndigheder, som hører under den statslige, regionale og kommunale forvaltning.
 - Selvejende institutioner, foreninger, fonde m.v., der er oprettet ved lov.
 - Selvejende institutioner, foreninger, fonde m.v., der er oprettet på privatretligt grundlag, og som udøver offentlig virksomhed af mere omfattende karakter, og er undergivet intensiv offentlig regulering, intensivt offentlig tilsyn og intensiv offentlig kontrol.
 - Domstolene og Folketinget.
- Private arbejdspladser:
 - Enhver anden juridisk enhed, der ikke er omfattet af forvaltningslovens § 1, stk. 1 og 2, og som ikke hører under domstolene eller Folketinget.

Opgørelsen af antallet af ansatte

- Opgørelse ud fra de oplysninger om antallet af ansatte, der fremgår af CVR-registret.
 - Gennemsnitligt antal ansatte på 50 eller derover de fire senest forudgående kvartaler.
- Ved opgørelsen af antallet af ansatte medregnes alle ansatte uanset beskæftigelsesgraden, som modtager vederlag for personligt arbejde i tjenesteforhold, herunder:
 - Fuldtids- og deltidsansatte.
 - Ansatte med tidsbegrænsede ansættelseskontrakter (projektansættelser).
 - Vikarer.

Ressourcedeling og outsourcing

- Alle juridiske enheder (dvs. med eget cvr-nr) skal have en selvstændig whistleblowerordning
- Outsourcing til ekstern tredjepart, jf. § 11, stk. 1, nr. 3.
- Særligt om kommuner, jf. § 15.
 - Kommuner kan delegere administrationen af whistleblowerordningen til en anden kommune.
 - To eller flere kommuner kan sammenlægge deres whistleblowerordning i et kommunalt fællesskab (§ 60-selskab).
- Ressourcedeling (mellemstore private arbejdspladser), jf. § 14.
 - Muligt for to eller flere arbejdspladser at dele ressourcer med hensyn til *modtagelse* og *undersøgelse* af indberetninger.
 - Ikke muligt at dele ressourcer med hensyn til *feedback*.

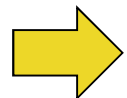

Anvendelsesområde

Hvilke oplysninger er omfattet?

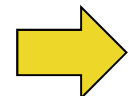
1. Overtrædelser af bestemte områder af EU-retten, jf. § 1, stk. 1, nr. 1.
 2. Alvorlige lovovertrædelser og øvrige alvorlige forhold, jf. § 1, stk. 1, nr. 2.
- Forhold, der har fundet sted før lovens ikrafttræden:
 - Loven finder anvendelse uanset tidspunktet for hændelsen.

Hvilke oplysninger er omfattet?

1. Overtrædelser af EU-retten, jf. direktivets art. 2, stk. 1, litra a-c:

- F.eks. vedrørende transportsikkerhed, finansielle tjenesteydelser, produkter og markeder, og forebyggelse af hvidvask af penge- og finansiering af terrorisme.
- Overtrædelser, der skader Unionens finansielle interesser, som omhandlet i artikel 325 TEUF og yderligere specificeret i relevante EU-foranstaltninger.
- Overtrædelser relateret til det indre marked som omhandlet i artikel 26, stk. 2 i TEUF, herunder overtrædelser af EU-konkurrence- og –statsstøttere reglerne, samt overtrædelser vedrørende det indre marked i forbindelse med handlinger, der er i strid med de selskabsskatteretlige regler, eller ordninger, hvis formål er at opnå en skattefordel, som virker mod formålet og hensigten med de relevante selskabsskatteretlige regler.

Hvilke oplysninger er omfattet?

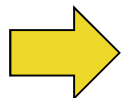
2. Alvorlige lovovertrædelser og øvrige alvorlige forhold, jf. § 1, stk. 1, nr. 2:

F.eks. følgende overtrædelse af straffeloven:

- Bestikkelse, jf. straffelovens § 144.
- Dokumentfalsk, jf. straffelovens § 171.
- Hacking, aflytning, optagelse af samtaler mellem andre m.v., jf. straffelovens § 263.
- Tyveri, jf. straffelovens § 276.
- Underslæb, jf. straffelovens § 278.
- Bedrageri, jf. straffelovens § 279.
- Databedrageri, jf. straffelovens § 279a.
- Mandatsvig, jf. straffelovens § 280.
- Afpresning, jf. straffelovens § 281.

Overtrædelser af særlovgivning:

- Tilsidesættelse af en lovbestemt handlepligt.
- Overtrædelse af regler om magtanvendelse.
- Grove eller gentagne overtrædelser af forvaltningsretlige principper.
- Bevidst vildledning af borgere og samarbejdspartnere.

Hvilke oplysninger er omfattet?

2. Alvorlige lovovertrædelser og øvrige alvorlige forhold, jf. § 1, stk. 1, nr. 2:

Chikane:

- Seksuel chikane
- Grov chikane, f.eks. på grund af race, køn, farve, sprog, formueforhold, nationalitet eller social oprindelse, politisk eller religiøst tilhørsforhold.

Eksempler på alvorlige forhold:

- Tilsidesættelse af faglige standarder, der f.eks. vil kunne medføre en risiko for personers sikkerhed og sundhed.
- Omsorgsvigt.
- Grove eller gentagne overtrædelser af arbejdspladsens interne retningslinjer om f.eks. tjenesterejser, gaver eller regnskabsaflæggelse.
- Alvorlige fejl og alvorlige uregelmæssigheder forbundet med it-drift eller it-systemstyring.

Hvilke oplysninger er *ikke* omfattet?

- Oplysninger, der bl.a. ikke er omfattet:
 - Oplysninger af bagatelagtig karakter.
 - De fleste oplysninger om whistleblowerens eget ansættelsesforhold.
 - Klassificerede oplysninger.
 - Oplysninger omfattet af advokaters tavshedspligt, jf. retsplejelovens § 129.
- Indberetning af oplysninger, der ikke er omfattet:
 - Der bør efter omstændighederne henvises til f.eks. HR.

Hvem kan indgive oplysninger som whistleblower?

- Personer der *skal* kunne indgive oplysninger til arbejdspladsens whistleblowerordning:
 - Arbejdspladsens arbejdstagere i overensstemmelse med det EU-retlige arbejdstagerbegreb, jf. TEUF art. 45.
 - Fuldtids- og deltidsansatte.
 - Ansatte med tidsbegrænsede ansættelseskontrakter (projektansættelser).
 - Vikarer.

Hvem kan indgive oplysninger som whistleblower?

- Personer der *kan* gives mulighed for at indgive oplysninger som whistleblower, jf. § 3, nr. 1, litra a-h:
 - Selvstændigt erhvervsdrivende.
 - Aktionerer og medlemmer af direktionen, bestyrelsen, tilsynsrådet eller det tilsvarende ledelsesorgan i en virksomhed.
 - Frivillige.
 - Lønnede eller ulønnede praktikanter.
 - Personer, som arbejder med tilsyn og ledelse af kontrakter, underleverandører og leverandører.
 - Tidligere ansatte
 - Kommende ansatte

NB! Statslige myndigheder omfattet af den nugældende fællesstatslige vejledning

Hvem kan indgive oplysninger som whistleblower?

- Personer, der ikke af omfattet af den beskyttede persongruppe?
 - Kan stille whistleblowerordningen til rådighed, men vedkommende vil ikke være omfattet af whistleblowerlovens beskyttelse.

Øvrige krav til whistleblowerordningen

Udformning af en whistleblowerordning

- Mulighed for mundtlig og/eller skriftlig indberetning, jf. § 10:
 - Hvis whistleblowerordningen er mundtlig, skal der inden for rimelig tid gives mulighed for at indberette på et fysisk møde.
- Sikre fortrolighed om identiteten på de personer, der nævnes i indberetningen (whistleblowere, den berørte person og enhver tredjemand), jf. § 12, stk. 1.
 - Alene autoriserede personer fra whistleblowerenheden får adgang til de modtagne indberetninger.
 - Udvalgte it-medarbejdere kan få adgang som led i almindelig it-drift.

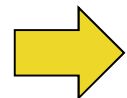
Udpegning af en whistleblowerenhed

- Etablering af whistleblowerenhed til modtagelse og behandling af indberetninger, jf. § 11, stk. 1:
 - Skal være uafhængig
 - Uafhængig af arbejdspladsens daglige ledelse (direktionen) ift. den konkrete sagsbehandling, men der skal fastsættes generelle retningslinjer og/eller procedurer for whistleblowerenhedens sagsbehandling.
 - Skal bestå af en upartisk person eller afdeling
 - Objektiv og saglig behandling af modtagne indberetninger.
 - Arbejdspladsen bør tage højde for, at der ikke må opstå interessekonflikter ved udpegningen.

Whistleblowerenhedens opgaver

- Whistleblowerenheden har følgende opgaver, jf. §§ 11, stk. 1 og 12, stk. 2 og 3:
 1. Modtage (og registrere eller dokumentere) indberetninger og have kontakt med whistlebloweren, jf. §§ 11, 23, 23 og 24.
 - Modtagne indberetninger skal registreres.
 - Opbevares så længe, det er nødvendigt og forholdsmæssigt.
 - Mundtlige indberetninger skal dokumenteres ved optagelse eller nøjagtigt referat/afskrift af modet eller (telefon)samtalen.
 2. Bekræfte modtagelsen af indberetningen inden for syv dage efter modtagelsen, jf. § 11 og 12.
 - Intet formkrav til bekræftelsen.
 - Særligt om bekræftelse ved anonym indberetning.

Whistleblowerenhedens opgaver

- Whistleblowerenheden har følgende opgaver, jf. §§ 11, stk. 1 og 12, stk. 2 og 3:
 3. Følge omhyggeligt op på indberetninger ved f.eks.:
 - Iværksættelse af en intern undersøgelse i virksomheden.
 - Orientering af virksomhedens øverste ledelse eller bestyrelse.
 - Anmeldelse til politiet eller relevant tilsynsmyndighed.
 - Sagsafslutning grundet manglende eller utilstrækkeligt bevismateriale.
 4. Give feedback til whistlebloweren hurtigst muligt og ikke senere end tre måneder fra bekræftelsen af modtagelsen.
 - I videst muligt omfang oplyse om, hvilke tiltag der er iværksat eller påtænkes iværksat samt en begrundelse herfor.

Informations- og dokumentationspligt samt behandling af personoplysninger

- Arbejdspladsens informationspligt, jf. lovens § 13.
 - Oplyse omfattede personer på et synligt sted om procedurerne for at foretage indberetning.
- Arbejdspladsens dokumentationspligt, jf. § 16
 - Opbevare skriftlig dokumentation for etableringen af og procedurerne for ordningen.
- Behandling af personoplysninger, jf. § 22
 - Behandling af følsomme oplysninger og oplysninger om strafbare forhold kan foretages, hvis det er nødvendigt.

Tavshedspligt og videregivelse

- Tavshedspligt, jf. § 25
 - Medarbejdere i whistleblowerenheden har en særlig tavshedspligt i forhold til de oplysninger, der indgår i indberetningerne
- Videregivelse, jf. § 26
 - Oplysninger om whistleblowerens identitet og oplysninger, der kan afsløre whistleblowerens identitet kan kun videregives med whistleblowerens samtykke eller til anden myndighed
 - Øvrige oplysninger kan videregives internt og eksternt som led i opfølgning

Aktindsigt mv.

- Aktindsigt mv.
 - Oplysninger, der er omfattet af whistleblowerloven, er ikke undergivet aktindsigt efter offentligheds- eller miljøoplysningsloven.
 - Myndighederne er afskåret fra efter eget skøn at give meroffentlighed.
- Forholdet til forvaltningslovens kapitel 4-6
 - Fravigelse af partsrettigheder fsva. oplysninger om whistleblowerens identitet
- Åbenhedsordning, jf. § 27
 - Arbejdspladser omfattet af offentlighedsloven skal én gang årligt offentligøre oplysninger om antallet af indberetninger, der er realitetsbehandlede, afvist eller afsluttede eller har medført politianmeldelse.

Eksterne whistleblowerordninger

JUSTITSMINISTERIET

Eksterne whistleblowerordninger

- Generel ekstern whistleblowerordning i Datatilsynet.
 - Indberetninger fra hele den beskyttede personkreds.
- Særlige whistleblowerordninger for efterretningstjenesterne.
 - Vedrørende oplysninger om Forsvarets Efterretningstjeneste (FE) i Forsvarsministeriet og Politiets Efterretningstjeneste (PET) i Justitsministeriet.

Beskyttelse af de involverede personer

JUSTITSMINISTERIET

Hvilke rettigheder har de involverede personer?

- Whistlebloweren.
 - Særlige ufravigelige rettigheder:
 - Beskyttelse mod ansvar for afsløring af fortrolige oplysninger.
 - Beskyttelse mod ansvar for at skaffe sig adgang til oplysninger, den pågældende har lovlig adgang til.
 - Beskyttelse mod repressalier.
- Den berørte person.
 - Særlige ufravigelige rettigheder:
 - Beskyttelse af identitet.
 - Adgang til effektivt forsvar.

- Spørgsmål?

